

Investeringsplan 2025-2027

Portefølje for demokrati og global utvikling

1 Innledning

Investeringsplanen for 2025-2027 gjør rede for hvordan midlene som porteføljestyret har fått ansvaret for, skal investeres for å bidra til mål og prioriteringer i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP), til regjeringens mål for Forskningsrådet, Forskningsrådets strategi og porteføljeplanen. Investeringsplanen er utarbeidet for porteføljen Demokrati og global utvikling. En porteføljeplan vil bli utarbeidet vinteren 2024/2025, og investeringsplanen vil oppdateres i 2025 i henhold til den nye porteføljeplanen og andre føringer. Målene for den nye porteføljen er under diskusjon i porteføljestyret, men i utkast til porteføljeplan er følgende samfunns mål satt:

Mål 1: Porteføljen skal bidra til å løse de store samfunnsutfordringene med forskningsbasert kunnskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Mål 2: Porteføljen skal fornye og øke kvaliteten på forskningen innenfor demokrati og global utvikling

Mål 3: Porteføljen skal styrke internasjonalt forskningssamarbeid og likeverdig partnerskap

Mål 4: Forskning fra porteføljen skal i økt grad deles og tas i bruk av sentrale samfunnsaktører både lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Mål 5: Porteføljen skal styrke innovasjon og bærekraftig omstilling gjennom offentlig sektors samhandling med sivilsamfunn og privat sektor.

Dette betyr at denne porteføljen skal fremskaffe kunnskap som møter store samfunnsutfordringer og kriser nasjonalt og internasjonalt. Porteføljen har særlig relevans for målene Samfunnssikkerhet og beredskap og Tillit og felleskap i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Forskningen under denne porteføljen skal gi kunnskap til sentrale brukergrupper innen politisk styring, forvaltning, samfunnssikkerhet og beredskap. Forskningen må bidra til at sentrale brukergrupper og befolkning generelt kan ta inn og forstå internasjonale drivkrefter og geopolitiske utfordringer som påvirker samfunnet vårt og vår deltakelse i det internasjonale samfunn.

2 Prioriteringer

Denne porteføljen følger opp Forskningsrådets strategi gjennom målrettede utlysninger med tematiske og strukturelle krav. I denne investeringsplanen vil man se at følgende tværgående tiltak tas i vare under tiltaksplanen;

- Samspill mellom nasjonale og internasjonale utlysninger
- Større grad av tilrettelegging for involvering av humanistiske fag
- Robust samfunn
- Velferdssamfunnets sosiale og økonomiske bærekraft
- Nyskaping og kommersialisering i privat og offentlig sektor
- Internasjonalt forskningssamarbeid
 - o Panorama land
 - o Afrikanske land
 - o Nordisk samarbeid
 - o EDCTP, Belmont forum
- Ansvarlig internasjonalt samarbeid og forskningssikkerhet

- Forskerrekruttering og tidlig karriere

Fag/teknologi

Porteføljen er åpen for at forskningen tar i bruk alle fag og metoder som bidrar til å oppnå samfunns- og brukermålene. Porteføljeplanenes formål og tematiske bredde krever en flerfaglig prosjektportefølje samt prosjekter som er tverr- og flerfaglige når dette tjener formålet. Tverr- og flerfaglig samarbeid er et middel og ikke et mål i seg selv, og må sees i lys av hvilke forskningsspørsmål som ønskes belyst eller besvart.

Det er nødvendig med en bredt sammensatt prosjektportefølje. Tverrsektorielle prosjekter er også aktuelle når problemstillingene berører flere samfunnssektorer. For at vi skal få gode og relevante resultater, løsninger og svar, vil vi legge til rette for, og prioritere, forskning av høy kvalitet med teoretisk og metodisk mangfold som kan gi fornyelse i prosjektporteføljen.

Forskning innen denne porteføljen er avhengig av bidrag fra alle disipliner og teknologier. Men blant de sentrale fagdisipliner finner man statsvitenskap, sosiologi, økonomi, jus, teknologi og medievitenskap. I tillegg kommer helsefag, antropologi, historie, organisasjon og ledelse.

Tema

Porteføljen Demokrati og global utvikling er tematisk bred og omfatter komplekse problemstillinger på tvers av mange samfunnsområder.

Porteføljen har som mål å bygge kunnskap og relevant kompetanse for politikkutforming, forvaltning og praksis i Norge og internasjonalt, også i lav- og lavere mellominntektsland. Forsknings- og innovasjonsinnsatsen brukes for å møte utfordringer blant annet innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, kriminalitetsbekjempelse og digitalisering. Den bidrar også til nytenkning om hvordan vi kan videreutvikle og bevare demokratiske institusjoner, motvirke polarisering og utenforskap, og åpne for bred deltakelse og medvirkning. Internasjonale maktforhold i endring, krig og konflikt, klima og ressursutfordringer, pandemier, migrasjon, cyberbaserte påvirkningsoperasjoner samt den teknologiske og økonomiske utviklingen er bare noen av de drivkreftene som påvirker vårt samfunn og vår utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Anvendelsesområde:

Porteføljen har som mål å bygge kunnskap og relevant kompetanse for politikkutforming, forvaltning og praksis i Norge og internasjonalt, også i lav- og lavere mellominntektsland.

Nasjonalt har kunnskapsutviklingen i porteføljen særlig betydning for offentlig sektor, og for utviklingen av rammebetingelser for næringsliv og sivilsamfunn. Anvendelsesområder er i lov- og planarbeid, reguleringer, forvaltning og organisering av og i statlig, kommunal og privat sektor. Forsknings- og innovasjonsinnsatsen brukes for å møte utfordringer blant annet innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, kriminalitetsbekjempelse og digitalisering. Den bidrar også til nytenkning om hvordan vi kan videreutvikle og bevare demokratiske institusjoner, motvirke polarisering og utenforskap, og åpne for bred deltakelse og medvirkning.

Det er en ny geopolitisk situasjon, og de tradisjonelle grensene mellom det nasjonale og det internasjonale, mellom samfunns- og statssikkerheten, og mellom fred, krise og krig blir mer utydelige. Utenriks-, utviklings- og sikkerhetspolitikken har behov for oppdatert kunnskap om økonomi, teknologi, helse og energi. Å sikre verdikjeder og sentrale samfunnsfunksjoner er blitt viktigere. Høy endringstakt, teknologiske fremskritt og digital omstilling gir mange muligheter, men innebærer også nye sårbarheter. Utviklingen stiller store krav til ny kunnskap, samarbeid og samhandling på tvers av sektorer. Norske myndigheter må ta høyde for at vi kommer til å stå i alvorlige kriser oftere. Dette vil utfordre myndighetenes evne til å forstå situasjonen og fatte beslutninger i rett tid. Det er blant annet et behov for å forstå befolkningen og næringslivets rolle i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen og de dilemmaene dette medfører. Forskning om og med land utenfor Europa, vil gi relevant kunnskap for sivilt samfunn, praktikere og beslutningstakere både i Norge og i landene der forskningen foregår.

Internasjonale prioriteringer

Porteføljen vil bidra til relevante internasjonale fellesutlysninger, for eksempel gjennom NordForsk, og bidra til synergier med tematiske utlysninger i Horisont Europa, inkludert Global Health EDCTP 3. I tillegg bidrar porteføljen til forskningssamarbeid med Panorama-landene og oppfølging av Regjeringens Afrika-strategi. Flere av utlysningene under porteføljen stiller krav til internasjonale partnere.

3 Tiltaksplan

I dette kapittelet vil det gjøres rede for de tiltak og utlysninger som planlegges gjennomført med porteføljens inntekter og hvordan disse bidrar til måloppnåelse. Tiltaksplanen inkluderer en oversikt over porteføljestyrets planlagte investeringer i årene 2025-2027, samt andre tiltak som vil benyttes for å mobilisere relevante miljøer til utlysningene og spre kunnskap om resultatene av forskningen.

Den gir konkret oversikt over utlysningene i 2025, og peker på mulige temaer for de tre påfølgende årene. De spesifikke tematiske og andre prioriteringene vil bli å finne i selve utlysningene av forskningsmidlene.

Planlagte utlysninger i 2025

Nedenfor beskrives de tematiske utlysningene som planlegges under denne porteføljen i 2025.

Samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet

Det planlegges en felles utlysning av samarbeidsprosjekter innenfor samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet, med midler fra flere porteføljestyre. Utlysningen vil dekke et bredt spekter av tematiske innganger til samfunnssikkerhet.

Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor

Det planlegges en fellesutlysning av innovasjonsprosjekter i offentlig sektor, hvor midler fra flere porteføljestyre inngår. Midlene fra dette styret skal gå til prosjekter innenfor samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet.

Rettsvitenskapelig forskning

Det planlegges en utlysning av enten forskerprosjekter eller samarbeidsprosjekter innenfor rettsvitenskapelig forskning. Utlysningen skal bidra til å styrke rettsvitenskapelig forskning i Norge med relevans for de store samfunnsutfordringene.

Internasjonale relasjoner og sikkerhetspolitikk

Det planlegges en utlysning under utenriks- og sikkerhetsområdet med geografisk fokus på Asia der deler av midlene vil være øremerket forskningssamarbeid med India. Det vil også bli en utlysning på tematikken fred og forsoning i Midtøsten. Begge utlysninger vil ha sin finansiering fra bistandsbudsjettet, slik at det vil stilles krav til søkerne at man viser til hvordan prosjektet vil oppfylle kravene i OECD DAC reglementet.

Forskningssenter for internasjonal økonomi

Det planlegges en utlysning for etablering av et Senter for Internasjonal økonomi som skal styrke norsk kunnskap om utviklingen i internasjonal økonomi og konsekvenser av endrede rammebetingelser for Norge og utviklingsland. Søknadstypen er senter for strategisk miljøstøtte. Det stilles krav til søkerne om at sentrets aktiviteter oppfyller kravene i OECD DAC reglementet.

Utviklingsforskning

Midler fra utviklingsforskning brukes i 2025 inn i felles utlysning om Arealer under press. Formålet med utlysningen er å finansiere prosjekter som utvikler kunnskap for helhetlig og bærekraftig bruk og forvaltning av arealer. Prosjektene som finansieres av denne porteføljen, må ha relevans for Norge og lav- og lavere mellominntektsland (LLMICs), og inkludere partnere fra LLMIC. Utlysningen stiller krav om tverrfaglighet, sektorovergrepene samarbeid og likeverdige partnerskap. Det stilles krav til søkerne at man viser til hvordan prosjektet vil oppfylle kravene i OECD DAC reglementet.

Global helse

Det planlegges en bred tematisk utlysning til forskning på bedre helse for sårbare grupper i lav- og lavere mellominntektsland (LLMICs) som er relevant for Bærekraftsmål 3 "God helse for alle". Utlysningen vil inneholde krav til likeverdige partnerskap med relevante partnerinstitusjoner i LLMICs og ha krav til inkludering av samfunnsaktører som partnere. Det stilles krav til søkerne at man viser til hvordan prosjektet vil oppfylle kravene i OECD DAC reglementet.

Internasjonalt forskningssamarbeid

Det vil bli lyst ut midler til forskningssamarbeid med India. Dette er et samarbeid innen porteføljen der også midler til Asia forskning lyses ut under internasjonale relasjoner og sikkerhetspolitikk. 20 millioner av Indiamidlene går til dette.

Det planlegges en felles NordForsk-utlysning innenfor samfunnssikkerhet. Foreløpig utlysningstittel er "Antagonistic threats challenging Nordic societal security". Utlysningen fokuserer på trusler og kriser forårsaket av menneskelige handlinger, såkalt "ill-wish". Det settes av 20 mill. kroner fra denne porteføljen.

Det planlegges en utlysning for internasjonalt partnerskap (INTPART) i 2025. Dette er en ordning for å utvikle institusjonelle partnerskap med prioriterte land utenfor Europa der målet er å utvikle flere verdensledende fagmiljøer i Norge. Porteføljestyret for forskningssystemet vil allokere 45 mill. til denne utlysningen.

Arrangementsstøtte

Det er en løpende fellesutlysning av midler til arrangementer som fremmer samarbeid for en bedre offentlig sektor. Her inngår midler til arrangementer innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, demokrati, styring og forvaltning.

4 Tabell over planlagte utlysninger i porteføljen

Tiltak (utlysning)	Mål for porteføljen	Aktuelle søknadstyper	Planlagt utlysning 2025 mill. kr.	Planlagt utlysning 2026 mill. kr.	Plagt utlysning 2027 mill. kr.
Samfunnssikkerhet beredskap og robusthet	Et trygt, åpent samfunn med en effektiv ivaretagelse av samfunnssikkerheten.	FP, KSP, IPO og KOS	45,3 mill.	59,3 mill.	60,3 mill.
Demokrati, tillit og legitimitet	Et inkluderende samfunn med et velfungerende demokrati	FP, KSP og KOS	0,3 mill.	35,3 mill.	36,3 mill.

Rettsvitenskapelig forskning	Et trygt, åpent samfunn med en effektiv ivaretagelse av samfunnssikkerheten.	FP, KSP	60 mill.		
Forebygging og bekjempelse av vold og overgrep i nære relasjoner	Et inkluderende samfunn med et velfungerende demokrati	OFFPHD	10 mill.	0	0
Asia i endring, inkl. forskningssamarbeid med India	Resultatene brukes i norsk utenriks- og sikkerhets-politikk. Bidrar til et informert og robust norsk samfunn	FP	50 mill.	65 mill.	74 mill.
Fred og forsoning i Midtøsten	Resultatene brukes i norsk utviklings- og utenrikspolitikk. Bidrar til informert og robust norsk samfunn	KSP	20 mill.	0	0
Utviklingsforskning (Arealer under press)	Resultatene brukes i norsk utviklings- og utenrikspolitikk. Bidrar til informert og robust norsk samfunn	KSP, FP	72 mill.	83 mill.	90 mill.
Senter for internasjonal økonomi	Resultatene brukes i norsk utviklings- og utenrikspolitikk. Bidrar til informert og robust norsk samfunn	FS	60 mill.	0	0
Global helse	Utjevne helseforskjeller og ulikhet	FP, KSP, KOS og evt. Internasjonale utl.	51 mill.	51 mill.	51 mill.
Internasjonalt forsknings-samarbeid	NORDFORSK (Samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet)		20 mill.		
	INTPART (Indiamidler)		10 mill.	30 mill.	25 mill.
	Belmont Forum			10 mill.	10 mill.
SUM			398,6	333,6	349,6

Tematikken *offentlig sektors organisering og styring* inngår som tverrgående problemstillinger i utlysninger under Demokrati, tillit og legitimitet og samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet.

5 Utlysningsplan

Utlysningsplanen nedenfor gir en oversikt over utlysninger, prioriteringer og beløp som planlegges gjennomført med porteføljens egne midler. Det er en sammenstilling midlene i tabellen over med utgangspunkt i søknadstypene som skal brukes.

NB! Finansieringsbeslutning for utlysning av NOK 16 millioner til en forskerskole innen global helse med frist 13.november 2024 vil bli tatt i første halvdel av 2025.

Utlisninger (fordelt på fellesutlysninger og søknadstyper)	Prioritering 2025 (stikkord)	Planlagt utlysning 2025 mill. kr.	Planlagt utlysning 2026 mill. kr.	Planlagt utlysning 2027 mill. kr.
Tematisk fellesutlysning Forskerprosjekt inkl. Ung karriere	Asia i endring	50 mill.	65 mill.	74 mill.
	Global helse	0	48 mill.	0
	Samfunnssikkerhet	0	24 mill.	25 mill.
	Demokrati, tillit og legitimitet	0	35 mill.	36 mill.
	Utviklingsforskning		48 mill.	48 mill.
Tematisk fellesutlysning Kompetanse og samarbeids-prosjekt	Arealer under press (Utviklingsforskning)	72 mill.	35 mill.	45 mill.
	Global helse	48 mill.	0	48 mill.
	Samfunnssikkerhet	40 mill.	30 mill.	30 mill.
Tematisk felles utlysning Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor	Samfunnssikkerhet	5 mill.	5 mill.	5 mill.
Enkelt utlysning – KSP	Fred og forsoning i Midtøsten	20 mill.	0	0
Enkelt utlysning – FP/KSP	Rettsvitenskapelig forskning	60 mill.	0	0
Forskningssenter	Internasjonal økonomi	60 mill.	0	0
Offentlig PhD	Vold og overgrep i nære relasjoner	10 mill.	0	0

Koordinerings- og støtteaktivitet	Samfunnssikkerhet og beredskap, demokrati, tillit og legitimitet,	0,6 mill.	0,6 mill.	0,6 mill.
	Global helse	3 mill.	3 mill.	3 mill.
	INTPART	10 mill.	0	10 mill.
Internasjonalt samarbeid og internasjonale fellesutlysninger	NordForsk (samfunnssikkerhet)	20 mill.	0	0
	India-samarbeid (Panorama)	samfinansiering med andre	30 mill.	25 mill.
	Belmont Forum	0	10 mill.	0
SUM		398,6 mill.	333, 6	349,6